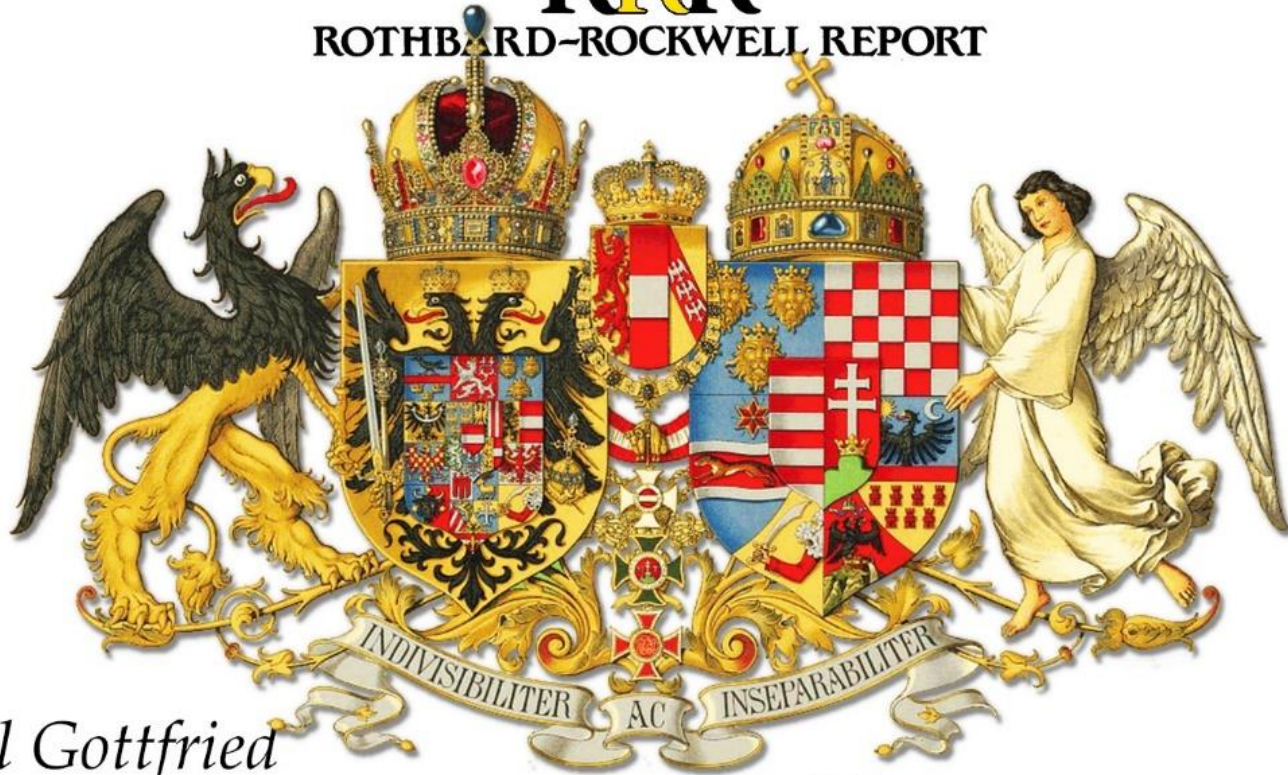

RRR
ROTHBARD-ROCKWELL REPORT

Paul Gottfried

GYŰLÖLNÜNK KELLENE A HABSBERGOKAT?

PAUL GOTTFRIED

Gyűlölnünk kellene a Habsburgokat?

Fordította: Táborszki Bálint

Évtizedeken át minden klasszikus liberális, sőt, a legelkötelezettebb republikánus szívében is előkelő helyet foglalt el a Habsburg-ház. A Habsburg-ház volt az utolsó multinacionális monarchia, ami még dacolt a szociáldemokrata támadással - amíg Woodrow Wilson mániákus világháborúja kegyetlenül el nem pusztította. A Habsburg-ház egy jobb kor képét idézte fel, ahol a szabadságot többre becsülték, mint a demokráciát; amelyben számított a család és a becsület, és amelyben az államhatalmat korlátok közé szorította a hagyomány és az erkölcs.

De egy olyan politikai környezetben, amit a neokonzervatív ideológiai improvizáció dominál, a klasszikus liberális filozófia egyetlen tételét sem vehetjük adottnak: sem a tulajdonjogokat, sem a meritokráciát, sem a föderalizmust. Szóval csak idő kérdése volt, hogy a Habsburgok ellen is kezdetét vegye a lejárató hadjárat - még hozzá sokkal súlyosabb, mint amilyen az atyáskodó állam ellen elképzelhető.

Az ürügy a Ludwig von Mises Institute 15. évfordulója volt. Az intézmény tiszteletére rendezett vacsorát és bált Karl von Habsburg főherceg, az Osztrák-Magyar Monarchia trónörököse elnökölte. Való igaz, szokatlan dolog volt, hogy megjelent a rendezvényen. Amikor az agytrösztök vacsorákat rendeznek, a washingtoni szabályoknak megfelelően politikusokat, bürokratákat, a jegybank embereit, kommentátorokat és hollywoodi személyiségeket kellene meghívniuk.

ELLENPROPAGANDA

A személyes és politikai szabadság tudástára

De az eltávolított királyi család egyik tagját, akinek se politikai hatalma, se médiabefolyása nincsen? Az megszeg minden szabályt - ahogyan a Mises Institute oly' sokszor.

A kritika várható volt. De az a hisztérikus kifakadás a Habsburg birodalom ellen, amit a Cato Institute munkatársa, Tom G. Palmer publikált a *Liberty* magazin hasábjain, totálisan megdöbbenő. A hangnemét talán betudhatjuk a washingtoni ellenszenvnek, de a Ferenc József elleni dühödt vádak magyarázatot követelnek. Miért próbálná bárki - az ultranacionális szerbeket leszámítva (akik, Palmer engedelmével, hozzájárultak az I. Világháború kirobbantásához) - feléleszteni ezt az elavult Habsburgellenességet?

„A tudós Jászi Oszkár” - akinek *A Habsburg-monarchia felbomlása* című kötetében olvasható, savanyú ítéletére hivatkozik Palmer - egy radikális szocialistaként vetette meg Ferenc József „illiberalizmusát”. Jászi nyíltan a Habsburgok ellen agitált a háború alatt, amiért semmi baj nem érte. Kétségtelenül kisebb árulásért is halálbüntetés várt volna rá Clemenceau Franciaországában, Lloyd George Angliájában vagy a palmeri liberális demokrácia többi hivatalos központjában.

Az 1914-es „idióta háború” oka nem „az uralkodó imperialista vágyakozása volt Bosznia iránt” - amit Ausztria 1878-ban elfoglalt, majd 1908-ban a birodalmába olvasztott. Ausztria kardcsörgetését egyébként is több mint elegendően viszonzta a Dél-Szláv terroristáknak nyújtott Szerb-Orosz támogatás a századfordulón. A Szerb-Orosz provokáció - amely Ferenc Ferdinánd főherceg meggyilkolásával érte el csúcspontját 1914 júniusában - már hatvan évvel azelőtt is jelentősen dokumentálva volt. Sidney Faye történész bizonyítékokat szolgáltatott erre a terrorista kapcsolatra - amiről tudtak mind a szövetségesek, mind az osztrák birodalmi kormány - az 1920-as éveiről szóló történelmi tanulmányaiban.

Palmer további alaptalan vádakát is megfogalmaz az irományában. Úgy ábrázolni Ferenc Józsefet, mint aki ösztönözte az 1848-49-es „magyar klasszikus liberális forradalmárok lemészárlását”, szintiszta ostobaság. A magyar forradalmárok legnagyobb részt nem is klasszikus liberálisok voltak. Földbirtokos nacionalisták voltak, mint Kossuth Lajos, akik egyáltalán nem akarták kiterjeszteni az önrendelkezést a szlovákokra és a horvátokra, a saját nem-magyar haszonbérő gazdáikra pedig végképp nem. És még csak nem is Ferenc József uralkodott, aki akkoriban csupán kamasz volt. Egy idősebb, távoli rokon, Felix zu Schwarzenberg vette át a hatalmat, miután az előző császár, a mentálisan inkompetens V. Ferdinánd elmenekült Bécsből. Ezek után, a forradalom izgalmai közepette Schwarzenberg és egy kollégája, Alexander von Bach irányították az osztrák ügyeket egészen az 1850-es évek közepéig, amikor Ferenc József elvállalta a közvetlen végrehajtói hatalmat.

Bár Carl Menger Ausztriája vitathatatlanul kevésbé tolakodó állam volt, mint Palmer politikailag korrekt Amerikája, senki sem állítaná, hogy megvalósította a nyugati liberális hagyomány összes eszméjét. Az osztrák adminisztráció gyakran korrupt volt, mint Edward Taaffe 1880-as koalíciója, aki parlamenti többséget alkotott az elégedetlen nemzeti kisebbségekből, a klerikálisokból és bármely másik csoportból, amit le tudott fizetni, hogy támogassa a kormányát. De az osztrák parlamentáris politika nem az a fajta korrupció volt, mint amit az ellenőrizetlen bürokratikus diktátorok esetén látunk, akik napjainkban az adóhatóságot és a hivatalokat üzemeltetik.

A Habsburg birodalom - Adolf Hitler nagy undorára - *védelmezte* a kisebbségeket, legalábbis az Osztrák területeken, marginalizálta az antiszemita nacionalistákat, főleg a németeket, és bőkezűen nemesi rangra emelte a zsidó támogatóit, köztük az idősebb Mises-t. Az 1890-es évektől a császári család nyíltan támogatta a klasszikus liberális közgazdaságtant. Eugen von Böhm-Bawerk, aki Carl Mengerhez

hasonlóan a Habsburgok közeli barátja volt, gazdaságügyi miniszter lett, és 1896-ban jelentősen megreformálta a költségvetést, hogy csökkentse az állami kiadásokat. Mengernek élethosszig tartó felsőházi tagságot adományoztak.

Szükségtelen megemlíteni, hogy senki sem állítja, hogy a Habsburg birodalom ténylegesen készen állt ezekre a reformokra. A császári kormány, azokkal a problémákkal szembesülve, amit a nemzetiségek ellenségessége és a kölcsönösen ellenséges, alávetett nemzetek együttélésének megvalósítása jelentett, megpróbálta kijátszani és kiengesztelni az etnikai blokkokat.

A magyar szakadárak 1849-es elnyomását a magyarokkal kötött hatalommegosztás követte 1867-ben, ez azonban megnyitotta a további sérelmekhez vezető utat a magyarok és más nemzetiségek részéről, főleg azok részéről, akiket a magyarok próbáltak asszimilálni a saját területükön belül. És mivel ezek a nemzetiségek gyakran összevegyültek (ennek leghíresebb példái Erdély, Bácska, Isztria és Bohémia), nehéz volt bizonyos területeket egy domináns nemzetiségnek tulajdonítani. Az immár halott történész, Robert Kann, aki egyszerre volt föderalista és Habsburg-szimpatizáns, ennek a történetnek az elmesélésére szentelte az életét.

De a császári család számára az lett a klasszikus-liberális közgazdaságtan, mint ami a katolikus hit volt az ellenreformáció idején: egy egyesítő erő a multinacionális birodalomban. A békés gazdasági növekedés és a nemzetiségek közötti egyre nagyobb kereskedelem víziója egy politikailag egységes Közép-Európában reményteli kép maradt nem csupán Menger, Böhm-Bawerk, Friedrich Wieser, Joseph Schumpeter, Mises és más osztrák közgazdászok számára, hanem a dinasztia számára is.

Ferenc József Mengert bérelte fel a balsorsú Rudolf trónörökös tanítójának, és később, ahogy azt Schumpeter magyarázza az

Encyclopedia of the Social Sciences-ben, rábeszélte Böhm-Bawerket, hogy hagyja el az Innsbrucki egyetemet a birodalmi gazdaság reformálásáért. Megjegyzendő, hogy az osztrák közgazdaságtani iskola atyái Mengertől Wieserig a császár támogatását élveztek, ami hozzájárult az akadémiai kitüntetésekhez.

Ottó főherceg, a jelenlegi [1997, II. Ottó 2011-ben elhunyt; a ford.] trónörökös egy elkötelezett klasszikus liberális és kimagasló tudós, aki tanított a Leuveni egyetemen. Emellett közeli barátja volt Misesnek – aki sosem adott hangot annak, hogy bánná a birodalomért teljesített katonai szolgálatát. A negyvenes években – ahogy arról Margit von Mises beszámol – felvázolt Ottónak egy tervet arról, miként lehetne újjáépíteni a Birodalmat.

Bár az Egyesült Államokban alkotmányos republikánus volt, Mises semmilyen következetlenséget nem érzett abban, hogy egyszerre mind a közép-európai Habsburg-restaurációt támogatja. A *Liberty* szerkesztője kifogásolta, hogy Rockwell „összekapcsolja a történelem egyik nagy libertáriusát egy reakciós birodalommal.” Ezt a kapcsolatot azonban nem Lew Rockwell alkotta, hanem maga Mises fogadta el az élete során.

Palmer szónoklatának legproblémásabb szakasza az, amit a szerkesztő kiemel: „Katonaként szolgálni egy besorozott birodalmi hadseregben, az Egyesült Államok, Franciaország és Britannia elleni háborúban aligha egy liberális életének fénypontja: bizarr ünnepelni.” Palmer kijelentése annyira félrevezető, hogy az ember nem is tudja, hol kezdje kijavítani.

Mindenekelőtt, az „antanthatalmak” csupán közvetetten álltak háborúban Ausztriával, ami elsősorban Oroszország, Szerbia, Itália és Románia ellen harcolt. Ausztria szövetségese, a Birodalmi Németország volt az, amit Britannia, Franciaország és idővel az

Egyesült Államok (önszántából) célba vett, mint főellenség. Néhány szövetséges vezető, mint például Churchill egyenesen felháborítónak találta, hogy hivatalosan háborúban állnak az Osztrák-Magyar Monarchiával (mert az édesanyjának viszonya volt egy osztrák báróval és katonai parancsnokkal).

Palmer kihangsúlyozza, hogy a birodalmi hadsereg „besorozott” sereg volt – de a többi sereg is az volt, így nem egyértelmű, hogy miért illeti Mises oldalát külön szemrehányás ezért. Amennyire megállapíthatjuk, Mises nem egyszerű szolgaként vett részt a háborúban, hanem Palmerrel ellentétben valójában tisztelte a Birodalmat és úgy gondolta, hogy az méltó a védelemre.

Talán Palmer még jobban sérelmezné, ha tudná, hogy Miseshez és a négy nagybátyámhoz hasonlóan – akik ugyanúgy cselekedtek, mint Mises – teljesen át tudom érezni a hűséget a meggyengült Habsburg-birodalom iránt, ami belekeveredett egy olyan háborúba, amire nem volt felkészülve. Mint Mises és édesapja, úgy az én nagybátyáim is osztrák zsidók voltak, akik egy jótékony uralkodó szolgálatában álltak. És nem számított nekik (és nekem sem számított volna), hogy ki van épp a szövetségi rendszer másik oldalán, miközben az ellenség kész és hajlandó összezúzni az országukat.

A helyzet sajnos ilyen volt, és IV. Károly osztrák császár hiába próbálta kimenekíteni megtört országát a háborúból – a „demokratikus” szövetségesek elhatározták, hogy nem fogják hagyni. Az Osztrák-Magyar Monarchiát – papíron – már 1915-re feldarabolták és zsákmányként szétosztották a britek leendő és reménybeli szövetségesei között.

Azzal kapcsolatban pedig, ahogyan Amerika a Birodalom ellenségévé vált: erről Woodrow Wilson gondoskodott, a kongresszus együttműködésével. A birodalmi osztrák kormánynak nem állt szándékában háborúzni, vagy akár csak hadat üzenni az Egyesült

Államok ellen; az ellenségeskedés az első globális demokratánk határozottan *nem* klasszikus liberális amerikai kormánya miatt történt.

Bár az Osztrák-Magyar Monarchia nem jelentett fenyegetést az Egyesült Államokra nézve, Wilson - a többi globál-demokratikus imperialistához hasonlóan - úgy gondolta, mégis megérdemli, hogy elpusztítsák: mert az államformája nem igazodik a kormányzat működéséről alkotott elképzeléseihez. Pedig a wilsoni zsarnokság sokkal rettenetesebb csapást mért a polgári szabadságra és a háború kritikusra, mint bármi, ami az osztrák vagy német „reakciósok” uralma alatt történt. Palmer meglepődik azon, hogy Mises és követői tiszteletüket fejezik ki a Habsburg Birodalom iránt, pedig a szerecsenmosdatás, amit Ausztria ellenségeivel művel, még ennél is távolabb áll a klasszikus liberális értékektől. Inkább vall egy demokratikus imperialistára, mint a klasszikus liberális hagyományra.

Hadd nyomatékosítsam, hogy Palmer nézete, miszerint az antanthatalmak a politikai erény megtestesítői voltak, teljesen összeegyeztethetetlen az amerikai „liberális” hagyománnyal, amit állítólag a magazinjával együtt képvisel. A szerkesztő egyszer biztosított arról, hogy a politikai nézetei Robert Taft szenátortól származnak - beleértve valószínűleg Taft kritikus nézeteit az Első Világháború amerikai részvételéről.

Bár Taft szolgált a háborúban, végül arra a meggyőződésre jutott, hogy az európai ügyekbe való erőszakos amerikai beavatkozás aláásta az alkotmányos korlátokat, és közben semmivel sem járult hozzá az igazságos béke megteremtéséhez. Ez a beavatkozás többek között Wilson és Lansing államtitkár kétszínűsége miatt történt, és a valódi célja az volt, hogy kiterjessék a kormány hatalmát.

Ha Mises kritikát érdemel a Habsburg lojalistaként betöltött szerepéért, akkor a szabadság egyetlen igaz barátja sem bocsáthatja

meg a *Liberty* wilsonizmusát. Miután az ember elolvassa Palmer és a szerkesztő megjegyzéseit, elkerülhetetlenül azt a következtetést kell levonnia, hogy immár ők is révbe értek. Az anti-monarchizmus újra divatossá vált. A neokon publicisták - Steve Chapman, Don Feder és George Will - az imént kritizálták az angol és más királyi családok „infantilizmusát”. Kétségtelen, hogy ők, és az újságírói *establishment* többi része büszkék lennének az érett demokratikus viselkedés dicsőítésére a *Liberty* hasábjain.

Kedves olvasónk,

Bármennyire is fontosnak találjuk a szabadság üzenetét és annak elterjesztését Magyarországon, sajnos képtelenek vagyunk tartósan önerőből, a segítséged nélkül csinálni.

Kérjük, támogasd az oldalunkat egy egyszeri összeggel, vagy iratkozz fel egy havonta automatikusan ismétlődő támogatásra [ide kattintva](#).